

O VLIVU ŽENY NA PRÁCI UMĚLOVCŮ.

Zajímavé úsudky předních českých lidí o ženě.

Anketa, kterou uspořádal žurnalista Karel Horký.

Pořádány byly už ankety o všem, o nikotinu, o alkoholu, o spánku, o koních, ba nedávno uspořádána byla v Německu anketa i o tom, jak působí požívání ústřie na zdraví lidí.

Myslím, že ankety nejsou jen proto, aby bavili se něčím lidé, kteří nemají co dělat a kterým nechce se myslit. Konec loňského roku napadlo mi uspořádat anketu o něčem, co by nejen zajímalo, ale co by si i vynutilo chvilku přemýšlení. Sedl jsem ke stolu a celé řadě českých umělců, spisovatelů, herečů, malířů atd. rozeslal jsem dopisy s dotazem, co soudí o vlivu ženy na umělce a na jeho práci. Anketa, chystaná pro můj vlastní list, jehož vydávání jsem zastavil, měla tak zajímavý výsledek, že bylo by rozhodně škoda nedsdíletí aspoň část zaslaných projevů. Vybral jsem tedy některé pro "Národní Obzor". Zde jsou:

Spisovatel pan Jiří Karásek ze Lvovic píše:

"Lituji, že odpověď má na Vaše dotazy bude tak bezvýznamná. Ale můj život a mé umělecké dílo nezná ženy. Nestýkal jsem se nikdy intimně s žádnou ženou — setkával jsem se s nimi jen v společnostech, kde mě nudily a kde dle všeho též já jsem je nudil. To je vše. Není v tom opovření k ženám, jen lhostejnost. Vidíte tedy, že má tvorba jest inspirována jinými vlivy, než ženskými — a abych byl docela upřímný: nikdy jsem ani nepsal pro ženy. Myšlenka, že by se má kniha mohla očitnouti v rukou ženy, jest mi až fysiicky odporna. Piši a myslím pro čtenáře-muže a zase ne pro všechny, jen pro zvláštní druh jich. Kdo četl "Legendu o melancholickém princovi", pochopí. — Jiří Karásek ze Lvovic."

Spisovatel pan Václav Hladík píše.

"Eunušské a kastrátské umění prostě neexistuje, kromě jakýchsi zpěváků šestinské kaple, některých akrobatů, jakož i jistých vůbec bezpohlavních básníků českých. Odpověď na Vaše otázky dali všichni spisovatelé, kteří nevyhotovovali pensu, nesestavovali poučné neb mravokárné "lidské dokumenty" nepáchali literaturu s heslem "écrire pour écrire", ale žili, žítom vzali a umění dali vše: Goethe i Heine, Byron i Balzac, Turgeněv i Stendhal... Trochu paradoxně se vyjádřili Verlaine a Oscar Wilde, ale nebylo to rouhání majestátu ženy, pouze provokace paní Morálky, která je pomstila. Jak působí žena na duševní práci umělce? Jako slunce na květy a vítr na vlny (mohl bych navléknouti řadu podobných duchaplností jako collier perel). Dává krásu vinného opojení i krásu bouře. Následuje obyčejně kocovina (oh, opojení! bouře!) a s ní spojená znečistlost a hlubokost nazírání životního. Ženy činí z umělců a poetů myslitele. Co chcete víc? — A jaké bezprostřední vlivy má ženská inspirace? To přijde na to, jaká žena je. Plavá neb tmavá, arijska neb židovka, vášnivá neb unylá, šestnáctiletá neb třicetiletá, slečinka z t. zv. lepší společnosti neb baletka, temperamentní studentka neb nudící se panička, modrá punčocha nebo herečka, vévodkyně nebo kurtisána. Ale každý vliv je dobrý. Ten nejhorší je lepší nežli žádný. — Václav Hladík."

Malíř pan Viktor Foerster napsal:

"Soudím, že mystické kouzlo ženy je nepopíratelné ve svém vlivu na umělce. Krása forem jest asi první, co způsobuje zálibu a vábí především umělce zvláště v tvárném. Stupňuje-li se tato záliba seznámením hluboké a čisté duše takové bytosti, zkrátka: změní-li se sympathie v lásku, pak zmnohonásobují a rozšiřují se dle velikosti a ryзости citu veškeré tvořivé síly a schopnosti umělovcy tímto vlivem. Soudím, že zvláště po stránce fantasmie v době takové dosahují vrcholu. Netřeba brátí doslovně Goethových slov: "Die 'Liebe giebt mir alles'" (z dopisů k paní Steinové), avšak jistě obsahují pravdivé jádro. — Viktor Foerster."

Dramatický umělec p. Jindřich Mošna poslal následující projev: "Jsem dnes hnedle 70 roků starý a tvořím již po 46 let úlohy své zcela samostatně, ze sebe, beze všech vnějších inspirací, tedy i beze všeho vlivu žen. To jest také povinností každého tvořícího umělce. Vzorem jest mi celý svět! Jest možno, že v mládí žena na herece má vliv, méně však na uměleckou tvořivost jeho, není-li slabochem. — Jindřich Mošna."

Spisovatel a kritik pan Otakar Theer poslal následující dopis:

"Vliv ženy je v ohromné většině případů jednou z nejpodstatnějších příčin při utváření se umělceovy individuality. Nemusí to býti vliv přímý, může býti i nepřímý, totiž, kterak umělec proti němu bojuje. Jde o to, jaký tento vliv je. Jsem pevně přesvědčen, že každému muži se dostane ženy, jaké zasluhuje. Sledovati erotikou historii některého umělce je vlastně jíti po stopě jeho vnitřního vývoje či úpadku; nalézáme tu jakoby odraz jeho vnitřní nejistoty či odvahy, katastrofy či triumfu. Jako v umění tak i v lásce stoupá silná duše od nižšího k vyššímu a žije nepřetržitým překonáváním věřejška. Přináší-li tento obrodný proces své bolesti, má chvíle svého velkého štěstí. Je třeba si uvědomit, že nám, mužům, schází tolik odstínů v citovém životě, kterých lze dosáti jen prostřednictvím ženiným. Kolik nových pocitů v nás vzroste, vnikneme-li do citového života Ellidy Wanglové, Hedy Goblerové, Nory Helmerové nebo Hildy Wanglové! A oš musí býti naše nitro lepším, bohatějším, odvážnějším, abychom se žen, jako jsou tyto, stali hodni! — Otakar Theer."

Spisovatel pan Emanuel rytíř z Čenkova píše:

"Žena jest osudem mužů i tehdy, když se tomu brání, nebo když vliv její zapírají. Necht jest vliv její zhoubný nebo dobrý, přispívá ke zrlosti umělce názoru a výrazu. — Emanuel rytíř z Čenkova."

Odpověď spisovatele pana F. S. Procházkovi zní:

"Váš dotaz vyžaduje odpovědi přímé a upřímné, aby vydal ovoce, i bojím se, že jste dal úkol trochu choulostivý. Není mi docela jasno, jaká žena tu míněna. Matka, choť, milienka, samice? Čtyři druhy žen, vliv jejich zajiště tak různý, jak různé jejich vztahy k umělci. A v jiných ještě vztazích nalezl bychom ženu, kdybychom rozbor prohloubili. Na př. žena umělkyně. Vyrostl jsem bez matky a žena vůbec měla velmi malý vliv na můj život a duševní mou práci. Jako student začal jsem psaním milostných veršů (prastará inspirační historie a spíše pudová než psychická), ale záhy jsem sledoval, že daleko nevyšlovují a nevyšitují toho, co cítím. Láska jest intimní du-

šou, zprofanuje se veřejností. Nevěřím v ryost prozpěvovaných poselství lásky. Vždy tuším v nich více pósy než pravdy. Nejslavnější píseň lásky zní v duši nikdy nevyšlovená a nevyšlovitelná. Ani později neshledávám jiných subjektivních vlivů než přátelsky věrného soucitění a sdílení práce a života. Jinak vytušuji, že by vlivy ty mohly býti jen zhoubné. V pouhé ideji ženství mohlo bych náležitý zdroj inspirací, ale feminism nikdy mne nezajímá. Jsem barbar. Ze mne Vaše anketa užitku mítí nebude. — F. S. Procházka."

Malíř pan Alois Kalvoda píše:

"Žena dovede upravit blahodárně způsob umělceova života a tím už zachovat ho celého práci. Vliv žen na tvorbu umělceovy jest jen nepřímý, ovšem i tenkrát mnohdy užitečný. Inspirace ženina jest tehdy nutná, když se člověk-umělec skutečně ožení. Jinak je jen dobrovolná a řídí se dle povahy umělceovy. Žena nebo bez ženy? Se ženou! — Poroučím se Vám ženatý — Alois Kalvoda."

Malíř pan Stanislav Lolek odpověděl na dotaz následujícím dopisem:

"Jak žena působí na duševní práci umělceovy? Špatně, velice špatně, ba přímo zhoubné. Stýkal jsem se intimně jen se dvěma ženami a po tu celou dobu nebyl jsem sehopen žádného vážného činu. Trvalo to 3 roky a ty jsou ztraceny. Ženy neinspirovaly mne nikdy a kdykoliv jsem na některou obrátil se svými sny, vždy narazil jsem na nepochopení a neúčast, ač to byly ženy vzdělané. Mohl jsem mluvit jak chtěl, ukazovat co chtěl — vždy viděl jsem, že myšlenky jejich bloudí v jiných věcech a že, kdyby se neostýchaly, by mi řekly, abych je nenudil. I u jiných žen, s nimiž jsem přišel do styku, našel jsem jen fráze a mēlkost. Seznal jsem, že zajímají se o umění jen potud, pokud mohou uplatnit svoji osobnost při tom. Přával jsem si často ženu, které bych se se vším mohl svěřiti, která by rozuměla mým snahám a vážila si mého stavu. Ale marně. U všech mých kolegů, kteří jsou ženati, znáti je úpadek jejich vývinu (snad na jednu, dvě výjimky; i u těch, kteří jsou poměrně dobře situováni. Nejhorší je zamlouvání. Člověk má hlavu tupou, je neschopen práce, ustavičný boj mezi uměním i láskou, bezohlednost ženina, rozrušenost, bezmyšlenkovitost. A to trvá ještě dlouho, i když se styky přeruší. Moji kolegové, jichž ptal jsem se na úsudek, mluví stejně a viděl jsem, jak někteří z našich nejlepších ukazují si Váš dotazník a skepticky se smějí. Nepracovalo se mi nikdy lépe jako teď a nikdy jsem neucínil větší pokrok jako tenkrát, kdy zbavil jsem se úplně vlivu ženina. Když jsem se totiž naučil ji pohrdat a pohlížet na ni jako na věc. Jsem volný, radostný, těší mne práce, hlava plná myšlenek, vše jde samo. Neupírám, toužím často po ženě, ne jen pohlavně, ale i jako po příteli a ale vždy jen se ořesu. Žena a umění, to se nikdy nese. Bere-li to člověk ovšem vážně. Ožení-li se umělec, nastanou pravidelné materiální starosti. Musí živit rodinu. A tu se stane, že přijde žena a řekne: Nauč se malovat! Maluj, co se ti líbí! Až konečně malíř povolí, aby nemučila ho myšlenka, že žena myslí, že nic neumí. Ani u těch, kde je žena zámožná. To, co ona pravidelně hledá, muž-umělec, to pomine a pak začnou výčitky: Jsi živ z mých peněz, lituji, že jsem si tě vzala, myslila jsem, že víc umíš! To dovede žena s takovou rafino-

vaností říci a s takovou bezcitností, že často jsem se třásl vzteky, kdy byl jsem podobné scény svědkem a že, být to má žena, byl bych ji zabil na místě. Opakuji, žena a umění — to se nese. — Stanislav Lolek."

Vděčná žena, pí. Jacob Hop, Hudsonville, Mich., píše: "Ani mi nenapadne, bych byla bez Hoboka v domě. Po 17 roků měla jsem velký bolestný otok pod rāmēm, zkusila jsem mnoho lékařů, ale vše marně. Na konec počala jsem užívatí Hoboka a otok či nádor zmizely a od té doby mám pokoj od toho. Tomu už je deset roků. Není potřeba říkati, že jsem vděčnou bohū, jsou tak hrozné choroby zbavena."

K hořejšímu dopisu není zapotřebí dokladu. Mluví sám za sebe. Pouze slovo, Hoboko není lékem lékárnickým, nýbrž obyčejným domácím lékem, jenž se dočlovává zvláštními jednateli přímo lidem od majitelů. Dr. Peter Fahrney & Sons Co., 112-118 So. Hoyne ave., Chicago, Ill.

PADOUNICE FITS ELYPSY, vyléčena.

"Mohu přisvědčit před každým soudcem dokázati, že Dr. Grant vyléčil mého syna z padoucnice. Frank Adam, Cadott, Wis."

Jedna láhev na zkoušku zdarma. Udejte stáří, zašlete kolek a pište česky. 8m3z

Dr. F. E. GRANT
Z. Ridge Bldg., Kansas City, Mo

Foral & Kuncl,

jedná česká komisionářská firma v Omaze

v číslē 419 So. 11th Str., obchoduje

drůbce, vejce, máslem, telaty, křesmi a vůbec všemi farmerakými výrobky. Za vše platí nejvyšší ceny a peníze za zboží zašle obratem pošty. Cenníky zasílá na požádání zdarma a to každý týden.

Odporučen: Bradstreet, Omaha Nat'l Bank a United States Nat'l Bank. 169

HIGHEST AWARD

ALEX'S Pure Malt Whiskey

1898. at TRANSMISSISSIPPI & INTERNATIONAL EXPOSITION. OMAHA. U.S.A.

Dvanáct příčin, proč Herova čistá sladová whisky získává si přízné přes všechny jiné kořalky, škotské, irské, kanadské, neb domácí, jest:

1. Poněvadě je šťastnou kombinací všech, bez chyb kterakoliv z nich.
2. Poněvadě předtí v jemnosti a lahodnosti přičutí všechno, co bylo dosud vyrobeno a uvedeno do trhu.
3. Poněvadě zamlouvá se zrovna tak znalcům, jako jemné chuti a šaludku žen a neomocně.
4. Poněvadě svoji vyšší jakostí, chutí a čistotou stala se oblíbenou u lékařů, v rodinách, na nálevnou, jakouž i za kredence.
5. Poněvadě předtí všechny ostatní kořalky na dílni horakých nápojů a na přinášeni do sodovky.
6. Poněvadě jest to jediná sladová whisky, nabízená přímo od vinopalníků, není nikdy prodávána v sudech, nýbrž vždy v lahvičce pod známkou vinopalníku.
7. Poněvadě je vyráběna v jediné z největších vinopaleu v zemí, jejíž ochranná známka jest nejlepší zárukou výtečné jakosti.
8. Poněvadě je to jedinou whisky, prodávanou pod podstatnou zárukou čistoty; \$1.00 vyplati se každému, kdo objeví v ní nějaké škodlivé látky neb umělé zbarvení, přičutí atd.
9. Poněvadě je náležitě vyráběna z nejlepších látek a nikdy se neprodává, dokud nedosáhla plného stáří ve vládních skladistcích.
10. Poněvadě razí si cestu k oblíbení svoji vlastní hodnotou, bez vynášení báječných slov za oslovování, což musí býti připočteno ku ceně zboží a za čel spotřebitel na konec platí.
11. Poněvadě je nabízena nikoli jako patentní lektvar, slibující vyhojení všech nezhojitelných nemocí, nýbrž za to, čím skutečně je — první třídy silný prostředek, povzbuzující a zhuštěný pokrm nejvyšší možný jakosti.
12. Poněvadě prodávána je při malém, legitimním výdeku, oprávněním její výrobou a prodejem v ohromném množství, vinopalnou, jest pouze na vnitrosensních daních platit tři miliony dolarů ročně.

WILLOW SPRINGS DISTILLERY, OMAHA, NEB.

Vyrabitelé Golden Sheaf čistě žitné a Bourbon Whiskey a Herovy Eagle jalovecové.